

FOTO VAN VROEGER.

Buiten is het nat en somber
en het regent dat het giet.
'k Zie ineens die oude foto
en dan voel ik weer verdriet.
'k Zie mezelf als heel klein meisje
bij de poppenwagen staan
met dat blauw gebreide jurkje
en lange wollen kousen aan.

Kijk dat koppie...
Wàt verlegen...
'k Weet me met mezelf geen raad...
Even lachen voor de foto,
maar ik voel dat het niet gaat...
In de zandbak naast het schuurtje
bak ik taartjes voor mijn pop.
En als moeder me straks roept
weet ik een plaats waar 'k me verstop.

Als ik nu naar "toen" terugkijk
en die oude foto vind,
dan voel ik dat 'k niet ben veranderd:
'k ben nog steeds dat stille kind.
Gister, morgen, nu en toekomst:
alles loopt steeds door elkaar.
't Verleden blijft me achtervolgen
ook al word ik honderd jaar...

Geertje Kingma,
Steenwijkerwold 1986.

EEN KWETSBAAR BESTAAN

Een oorlog is als een medaille en die heeft altijd twee kanten: een goede en een verkeerde kant. Een kant van overwinnaars en een kant van verliezers. Toen ik de oproep in “De Bildtse Post” las dacht ik: het is nu 70 jaar geleden. Laat mij nu ook eens een persoonlijk verhaal vertellen over de impact die het kiezen van de “verkeerde kant” van mijn vader op MIJN leven heeft gehad. Dat is de reden geweest om mij op te geven en hier vanavond over een taboeonderwerp van de oorlog, die van de “kinderen van foute ouders” te vertellen.

Zoals het liedje dat ik in 1986 schreef en net zong ophield, zo beklemmend voelt het gelukkig na al die jaren niet meer. Maar de Tweede Wereldoorlog is wel diep verweven in de herinneringen van mijn bestaan. Het maken van een verkeerde politieke keus van mijn vader heeft een hele grote nasleep tot gevolg gehad op mijn persoonlijk leven. Ik zal proberen om er iets over te vertellen en mijn gevoelens hierover uit te leggen.

Mijn vader was een idealistisch ingestelde man. Hij voelde zich verwant aan de filosofie van de Amerikaanse filosoof Edward Bellamy, wat inhield : een maatschappij zonder rangen en standen, een eerlijke verdeling van geld en goederen, geen armoede en iedereen een redelijk inkomen. Kortom: een ideale wereld. Hij heeft mij eens verteld dat hij in de crisisjaren in Berlikum op de veiling was en daar toen zag dat de mooiste bloemkolen werden doorgedraaid om de prijs er op te houden. Dat stak hem, want de meeste mensen konden toen niet eens een bloemkool betalen. Het was immers crisis en armoede alom. Toch zwom mijn vader in de fuik van de NSB en daar is hij terecht voor gestraft. Maar hij niet alleen: ook wij als zijn kinderen zouden gedurende ons leven lang er blijvend mee worden geconfronteerd.

Ik ben van oktober 1945 en mijn broer en zus waren toen 14 en 13 jaar oud. Vader was toen al 7 maanden geïnterneerd en hij kwam weer thuis toen ik bijna 3 jaar oud was. Ineens was er een vreemde man in huis die mij op schoot wilde nemen en knuffelen. Het was een moeilijke periode met veel ruzies en spanningen, want ieder lid van het gezin moest weer de eigen plek vinden. Ik was een bang, verlegen en in een eigen wereld levend kind. Er gebeurde van alles om me heen waar ik niets van begreep. Mijn jonge kinderjaren werden gekenmerkt door een niet te benoemen “iets” dat als iets dreigends in de lucht hing, maar dat ik als kind niet kon verklaren en waar ook nooit over gepraat werd. Maar het was er altijd!!

Al deze spanningen stonden een onbezorgde jeugd behoorlijk in de weg en een echt onbezorgd kind ben ik dan ook nooit geweest.

Ik was een jaar of 9 toen ik van een schoolvriendinnetje tijdens het spelen met de poppen hoorde dat mijn vader in de gevangenis had gezeten. En omdat ik al in mijn vroege kinderjaren vanwege een scherp geheugen veel beelden had opgeslagen, vielen er een aantal puzzelstukjes op hun plek en kwamen er ineens weer bepaalde gebeurtenissen uit die periode in mijn herinneringen boven. Achteraf kan ik zeggen dat wij vanwege die naoorlogse jaren thuis als een soort van “gesloten gezin” leefden. Ik denk dat een alles overheersend schaamte en schuldgevoel er de oorzaak van was dat er geen enkele ruimte was voor openheid over de oorlog en de jaren er na; het werd compleet doodgezwegen. En door dat onbenoembare “taboeonderwerp” was ik in alle eenzaamheid volledig op mijzelf aangewezen. De vreselijk verplichte en onuitgesproken code om nooit maar dan ook nooit over de oorlog te praten heeft de onderlinge relaties in ons ouderlijk gezin voor altijd beïnvloed.

Als opgroeiend kind werd in veel gepest door mijn leeftijdsgenoten. Op 5 mei ging ik niet naar school en ze vroegen thuis ook niet waarOM ik dan niet naar school ging.

Toen mijn eerste liefde een verkeersongeluk op de Afsluitdijk niet overleefde was zijn oom niet op de begrafenis. Een maand daarvoor was onze verkering ter sprake gekomen en toen had de oom tegen hem gezegd dat ik een meisje uit een verkeerd nest was. De oom was gevangenvaarder in de Blokhuispoort geweest toen mijn vader daar na de bevrijding geïnterneerd was. Ik denk dat hij mijn vader en mij niet op de begrafenis van zijn neef tegen wilde komen. En toen ik de man tegenkwam waar ik ook mee getrouwd ben thuis vertelde dat hij verkering met mij had zeiden ze: “waarom nu een meisje van DIE mensen? Er zijn toch ook genoeg anderen?” (dat is overigens in de loop der jaren gelukkig helemaal goed gekomen: ik was de favoriete schoondochter.)

De tranen van Maxima op haar trouwdag begreep ik heel goed en ik heb volop meegehuild. Daar zat zij, de dochter van een vader die heel waarschijnlijk actief een dictatoriaal regime had gesteund en dus volgens de regels van onze Nederlandse rechtsstaat als “personae non grata” niet bij het huwelijk van zijn dochter aanwezig mocht zijn. (Een besluit van de toenmalige regering Kok II waar ik het overigens volkomen mee eens was, laat dat duidelijk zijn! In 1978 werd het WK-voetbal in Argentinië gehouden en deed ik in Amsterdam mee aan de ondersteunende acties van de Rooie Vrouwen voor de “Dwaze Moeders van de Plaza de Mayo” in Buenos Aires.) Maar ook Maxima zal in het loyaliteitsconflict ten opzichte van haar vader worstelen tussen “gevoel en verstand”, net als alle kinderen waarvan de ouders tijdens de oorlog een verkeerde politieke keus hebben gemaakt. Maar die keuze van de ouders mag hun kinderen NOOIT aangerekend worden!!!

Het plaatsvervangende schuldgevoel heeft zich tijdens mijn leven geuit in heel bewust in het leven staan. Heel bewust kiezen. Ook politiek. Actief betrokken zijn bij de maatschappij, kiezen voor geweldloosheid, voorzichtig omgaan met de mening van anderen, ook met de vrijheid van meningsuiting, wat volgens mij nooit mag inhouden dat je andersdenkenden openlijk discrimineert en buitensluit. Tegenwoordig komen via internet de meest walgelijke en ongefundeerde meningen van mensen naar buiten. Ik luister ook met afkeer naar sommige volksvertegenwoordigers. Ze lijken amper tot geen historisch besef te hebben en vergeten gemakshalve maar waar uitsluiting van bepaalde bevolkingsgroepen in het verleden toe heeft geleid...

De grens tussen de hedendaagse discriminatie van mensen met een boerka of hoofddoek en het tijdens de oorlogsjaren stigmatiseren van mensen met een Jodenster is volgens mij flinterdun...

Als er IETS is wat de geschiedenis mij door de jaren heen heeft geleerd is het dit: het besef dat mensen elkaar onnoemelijk kunnen kwetsen en pijn doen, en elkaar voor het leven kunnen beschadigen.

In de loop der jaren heb ik meters boeken over de Tweede Wereldoorlog gelezen en ik zag ook vrijwel alle oorlogsdokumentaires. De vreselijkste feiten en wandaden van de daders zijn me allemaal bekend.

Maar de dood van al die miljoenen onschuldige slachtoffers KAN ik niet en HOEF ik niet op mijn schouders te dragen, want die last is veel te zwaar. Nu, na 70 jaar wordt het wel eens tijd om de pijn van het verleden los en achter me te willen laten. De zoveelste stap om dat te proberen heb ik nu vanavond gezet om hier, in mijn eigen geboortestreek en in mijn eigen vertrouwde taal mijn verhaal te vertellen.

Lezing gegeven door:

Geertje Kingma,
Leeuwarden / St Jacobiparochie,
4 mei 2015.